

04.11.2020

שאלון אקלים חינוכי מותאם לימי קורונה

תהליך עבודה מיטבי

אנו מציעים לכם שאלון אקלים חינוכי מותאם לימי קורונה, שיהווה כלי למיפוי ואבחון של האקלים החינוכי בבית הספר. תוצאות השאלון יסייעו לכם לקבל תמונת מצב שתאפשר לכם לזהות חוזקות ואתגרים ולהתאים את תוכנית העבודה הבית ספרית בהתאם לכך.

מטרתו של שאלון האקלים החינוכי לקבל נתונים מיידים על מצב האקלים בביה"ס, אך בעיקר, להתחיל תהליך של עבודה אקלימית מתוך שיח סביב הנושאים, ושיתוף פעולה בהוצאה לפועל של תוכנית עבודה מבוססת נתונים.

השאלון בנוי בהתאם לממדים של התמונה החינוכית בתוך מיצ"ב האקלים של ראמ"ה, תוך מיקוד והתאמה ללמידה מרחוק ותחושות התלמידים בתקופה זו.

הנושאים בהם עוסק השאלון :

- תחושות ורגשות כלפי משבר הקורונה
- יחסים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
- יחסי קירבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
- מאמצי ביס לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה
- מעורבות באירועי אלימות במרחב הווירטואלי
- מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות במרחב הווירטואלי
- מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
- מסוגלות ועניין בלמידה מרחוק
- פרקטיקת הוראה-למידה-הערכה איכותית
- תחושה כללית חיובית מביה"ס

ישנה חשיבות רבה לקיום תהליך מקדים לפני העברת השאלון ותהליך מסכם לאחר העברתו! מטרת התהליך המקדים - לחדד את הסיבה להעברת השאלון, ואת חשיבותן של תשובות כנות ומדויקות על מנת שניתן יהיה לפעול לפיהן ולקיים תהליך אקלימי רלוונטי.

מטרת התהליך המסכם – להבהיר למורים ולתלמידים שהמידע שסיפקו **אכן משפיע**! שיקוף הנתונים, והצגת תוכנית עבודה בית ספרית לטיוב האקלים סביב המדדים הרלוונטיים, כמו גם הבהרת מידת האחריות של התלמידים בתהליך.

מפגש מקדים – הסדנא המצורפת מתאימה למורים או לתלמידים

חלק ראשון- המטרה והחשיבות של ערכית מיפוי

א. ניתן לבקש מהמשתתפים להגדיר את המונח "למידה מרחוק" כפי שנתפס בעיניהם. אפשר לכתוב את התשובות בלוח שיתופי. ניתן למיין / לחלק את ההגדרה לחלק רגשי, פדגוגי, חברתי

(למידה מרחוק היא למידה המתרחשת במרחב הדיגיטלי, באמצעות כלי תקשורת שיתופיים שונים, בלמידה עצמית או בליווי והנחיית המורים)

חשוב להדגיש – גם כאשר התלמידים לא נמצאים בבית הספר, קיים אקלים בית ספרי. על מנת שתהיה אוירה טובה ומיטבית בלמידה בכל מקום ובאינטראקציה בין באי בית הספר, חשוב שגם התלמידים וגם חברי הצוות יחושו נינוחים, מוגנים, ומשמעותיים. לפני שמתחילים תהליכים של טיוב אקלים בימים בהם למידה מרחוק היא צו השעה, יש להבין שזוהי לא דרך חד סטרית, אלא עבודה הדדית שתצליח רק בשיתוף פעולה של התלמידים והצוות החינוכי כאחד. האחריות המשותפת מתחילה במתן מידע אמיתי וכן, וממשיכה בצעדים לשינוי הן מצד התלמידים והן מצד הצוות.

ב. מה צריך לקרות בלמידה מתוקשבת כדי שיהיה אקלים שיאפשר את הדברים שצינו קודם? יחס טוב ממורים, חוקים, גבולות וכו' (המורה ירשום את כל הדברים שהתלמידים מעלים על הלוח השיתופי/ ניתן לרכז בצי'אט)

ג. מראים בעזרת מצגת שיתופית את הנושאים בהם עוסק השאלון:

- תחושות ורגשות כלפי משבר הקורונה
- יחסים בין תלמידים לחבריהם לכיתה
- יחסי קירבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים
- מאמצי ביס לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה
- מעורבות באירועי אלימות במרחב הוירטואלי
- מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות במרחב הוירטואלי
- מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית
- מסוגלות ועניין בלמידה מרחוק
- פרקטיקת הוראה-למידה-הערכה איכותית
- תחושה כללית חיובית מביה"ס

1. כיצד המדד הזה קשור לתקופת הקורונה?

2. כל אחד בוחר מדד שנראה לו החשוב ביותר ומסביר מדוע.

3. לבקש דוגמאות מחיי הלמידה של הכיתה בה הייתה בעיה ומדד זה לא התקיים.

4. מי צריך לדאוג שזה יקרה? מה באחריותם ומה באחריות אחרים?

5. לבקש רעיון אחד מכל אחד, איך ניתן להפוך את המדד הזה למשמעותי בלמידה מרחוק.

חשוב לקיים בכל אחת מהכיתות שיחת גיוס למענה רציני ומהימן. השיחה תכלול את הנושאים הבאים :

1. מטרת השאלון ומדוע חשוב לנו שהתלמידים יתייחסו אליו ברצינות
2. מבנה סקלת התשובות
3. הבהרת המושגים
4. השאלון אנונימי

חלק שני מבנה השאלון

סקאלת התשובות

הפעלה – הכנת סקאלת תשובות. כל אחד ממקם את עצמו בהתאם לתחושותיו. ניתן להכין פעילות בעזרת המנטימטר.

בחרים שני מדדים לשאלה ומנתחים את המיקום.

למשל – 1. כשיש מקרי אלימות בין התלמידים המורים יודעים על כך ומפעילים תוכנית התערבות לפתרון

2. אני חרד.ה, מתוח.ה ולחוץ.ה מהמצב

שאלות לדיון –

כל אחד יסביר את הסימון שלו . מי חושב כך? מי חושב אחרת?

מי יכול לתת דוגמא להסביר את הסימון שלו?

מי סימן מספר 1 (או 2)?

איך ניתן לשנות את דעתו של מי שסימן 1, 2 ולהעביר ל4,5 ? מה לדעתכם צריך להשתפר כדי שהמצב ישתנה?

מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
------------	-------	-------------	----------	--------------

הסבר – כל היגד צריך לקרוא היטב ולענות על סקלה מ- 1 (אני לא מסכים בכלל עם ההיגד) ,

2 (אני לא מסכים עם ההיגד), 3 (מסכים חלקית),

4 (מסכים), 5 (מסכים מאד).

חשוב לציין כי הבחירה בתשובה 3- משמעותה היעדר עמדה . חשוב לנו לשמוע את עמדתכם ולכן הינכם

מתבקשים לבחור בתשובות שנוקטות עמדה ברורה (גם אם היא שלילית)

שאלה מסכמת –

מה ניתן ללמוד מתוצאות שאלון כזה?

מדוע ניתן שאלון גם להורים?

לאחר קבלת הנתונים

עם קבלת התוצאות - מומלץ לעשות את הפעולות הבאות:

- לקרוא ולהבין באופן מעמיק את הנתונים הכמותיים- לשתף את היועצות ואת חברי ועדת האקלים. ניתן כמובן להעזר בחבר צוות אורטוב.
- למפות את הנתונים לפי תחומי אחריות. (חרדה, קושי כלכלי – לטיפול המחנך והיועצת. קושי חברתי, קושי בלמידה, למשל, באחריות כלל קהילת ביה"ס)
- לברר את משמעות הנתונים החריגים באמצעות קבוצות מיקוד*
- לבחור 3-4 מדדים בהם הציון היה הנמוך ביותר. יש להתחיל לטפל באותם מדדים, שתוצאותיהם מאתגרות ואתם מאמינים כי פעולה ממוקדת תביא לשיפור בטווח הקצר. לגבי המדדים האחרים- יש לציין באילו תרצו לטפל בהמשך (לנקוב תאריך יעד) ומאילו אתם שבעי רצון ותפעלו לשימור (חשוב לציין כיצד).
- להציג את הנתונים למורים, לתלמידים ולהורים.

מפגש מסכם – הסדנא המצורפת מתאימה למורים או לתלמידים

חלקו את המשתתפים **למעגלי שיח** שונים (ניתן לחלק לחדרים אם המפגש הוא וירטואלי). כל חדר / קבוצה מקבלת את **אחד המדדים** אשר אנו מבקשים לשפר ואת השאלות הנלוות אליו. כל קבוצה תבנה תוכנית עבודה לפעולה בנושא המדד הרלוונטי. כל קבוצה תכין – המדד הנבדק –

מי אחראי	סדירות ושגרות והטמעת השינוי בביה"ס	יעדים ומטרות לשיפור המדד	רקע – מה למדנו מהשאלון על הנושא בביה"ס	
				שאלה 1.
				שאלה 2
				שאלה 3
				שאלה 4.

איספו את התוצאות מכל מעגלי השיח. מיינו את ההצעות שהועלו, בחרו את אלו שתרצו ליישם. גייסו צוות אקלים קורונה הטרונגי (מורים ותלמידים), והנחו את צוות האקלים לבחור את הפעולות שהם ירצו להוביל. הכינו יחדיו, הנהלה וצוות אקלים, לוח אקלים קורונה בית ספרי, ועדכנו עליו את הפעולות שנעשו, ואלו שמתוכננות להעשות.

חישבו על דרכים נוספות לגייס שותפים לקידום היעדים הנבחרים.

***קבוצות מיקוד.**

קבוצות מיקוד הן פעולה המכנסת אנשים לטובת דיון קבוצתי בנושא נבחר. משך הדיון נמשך כשעה ובאמצעותו ניתן להתייחס להתנהגויות שונות של הארגון, באמצעות דיווחים שעולים ממשתתפי הקבוצה. הדיון אמור להיות פתוח ומאפשר העלאת עמדות, תפיסות ורגשות ביחס לנושא. קבוצות מיקוד הן כלי יעיל מאוד בשיח הבית-ספרי, שכן הן מאפשרות התייחסות לנושאים מסוימים, על-ידי מגוון אנשים, בזמן קצר יחסית ומאפשרות לבחון לעומק את הנתונים הכמותיים של השאלון. בעת למידת נתוני השאלון כנסו מגוון מורים או תלמידים, רכזו מספר שאלות או מספר היגדים בנושא עליו תרצו להעמיק. לאחר מכן, חשוב לקחת את הדברים שנאמרו ולבחון כיצד ניתן לתת מענים שיהיו נכונים להתמודדות עם התכנים שעלו.

בברכה,
דפנה אלון
מנהלת אורטוב

העתק :
תימורה שירי – סמנכ"ל וראש מח"ת
מנהלי אזור
צוות אורטוב